

СПАДЩИНА Г.СКОВОРОДИ У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО
УВАЖЕННЯ ПРО КУЛЬТУРУ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ

Звернення до учень і життя Г.Сковороди обумовлене живим інтересом науковців саме тому, що його фігура в історії суспільства пов'язана з великими образами людської мудрості. Спадщина видатного українського філософа і поета, співака і музиканта, байкара і педагога XVIII століття відобразила світогляд, стиль і спосіб мислення українського народу того часу. Роздуми мислителя належать до одних із цільних місць в історії філософії, психології, педагогіки, етики та естетики саме тому, що дають змогу сучасникам відроджувати виразники української ментальності, формувати уявлення про українську культуру, розвивати філософське-світоглядний аналіз української спадщини.

Творчість Г.Сковороди має особливе значення і для психолого-педагогічних досліджень у галузі вивчення особливостей культури спілкування вчителя з учнями. Г.Сковорода висвітлює ідеї діалогічного спілкування, самопізнання, смислу людського життя, призначення вчительського труда, морального вчинку та інші. Пізнання філософської думки того часу про ці категорії у сучасного вчителя створює нові образи поведінки і дії педагога у контактній взаємодії з учнями. Воно (уявлення) має дуже важливе значення у професійній діяльності вчителя. Добре відомо, що чим різноманітніші і різносторонніші сприймання людини, чим багатший її науково-дослідний пошук, тим яскравішими, повнішими і точнішими бувають створення нею уявлення про предмет, явища та процеси, яких вона безпосередньо не сприймала. Це положення є дуже важливим і для дослідної роботи по вивченню спадщини Г.Сковороди, бо великий мислитель був не тільки творцем ідей, а й активним пошукачем їх реалізації в практиці життєдіяльності особи. Замітимо, що і сам Сковорода намагався жити за тими ж принципами, які він і проголошував.

Найближчий учень М.Г.Ковалинський писав про свого вчителя, що Г.Сковорода був людиною енциклопедично освіченою, добре знав античну філософію і літературу, мав зв'язки з багатьма видатними людьми того часу. Григорій Сковорода був унікальною по інфор-

маційній обізнаності людиною, був терплячим вчителем і щирим товаришем. Наявність цих рис є позитивною умовою до створення творчого педагогічного спілкування, бо саме ці умови при- мушують суб'єктів контактної взаємодії по-іншому сприймати ха- рактер "порядку" і "безпорядку" у тактї педагогічної взаемо- дії.

Розглянемо більш детально, які "порядки" контактної педа- гогічної взаємодії протікають у творчості і життєдіяльнос- ті Г.Сковороди.

1. Моральна позиція видатного діяча зосереджувалася навко- ло проблеми людини, її щастя, спорідної праці, духовного вдос- коналення, вшесті, свободи і незалежності. Це кредо Сковороди протікало і в стосунках з будь-якими людьми. У своїх відно- шеннях до учнів він проявляв глибокий демократизм, загострене почуття співпереживання до їх життя. В його спогадах він пи- сав: "Надо мною поворожуться, Хай похирнуть: про мене балакають, що я ношу свічу перед сліпцями... - хай говорять, видумують до- тали, що я звонар для глухих... Вони знають своє, а я знаю моє, як знаю".

2. Сено життя аристократії того часу викликав у Сковороди почуття загостреної болю саме тому, що діточки багатіїв "дарма живуть". Ця позиція просвітителя як найкраще висвітлює педаго- гічну течію зору на приналежність професії вчителя, на створення епіхимальної організації перелачі інформації підростаючому поко- лінню, на адікційність вчителя створювати імпровізаційні ситуації які б вчили малюків об'єктивному баченню світу. Про це яскраво свідчать байки поета-вчителя.

3. Своєрідна форма мандряваного життя Г.Сковороди в Єв- ропі і Росії сформувала його філософське бачення ідеї самопізнан- ня і смислу людського життя. Людина і світ в його творах висту- пають як вихідні поняття, що в'ясаються єдиного буття макро- і мік- рокосмосу. Він розкриває детермінованість цих зв'язків. Це при- водить до педагогічного висновку про к о р е к ц і ю мотивацій, дій і вчинків будь-якої особи, незалежно на якій соціальній дра- бинці вона стоїть. Деяке значення для професійного увлечення про вплив на дитину має і визначене ним "Господис око". Г.Сковорода робить висновок, що Господь бачить людину так, як людина бачить Господа, ось чому важливо в різних часах життя особи формувати де- мократичне "світло очей".